

Népmozgalom, 2011. január–december

A tartalomból

- 1 Összefoglaló
- 2 Természetes és tényleges szaporodás, fogyás
- 2 Születés
- 3 Terhességmegszakítás
- 3 Házasságkötés
- 4 Válás
- 4 Halálozás
- 5 Belföldi vándorlás
- 6 Nemzetközi vándorlás

Összefoglaló

2012. január 1-jén az ország népességének lélekszáma 9 millió 962 ezer fő volt, 23,3 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A népességszámot meghatározó népmozgalmi folyamatok közül tovább csökkent a születések száma, mérséklődött a halálozásoké, a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege pedig meghaladta az egy évvel korábbit. Az előzetes adatok szerint 2011-ben 88 050 gyermek született, 128 700 lakos hunyt el, a nemzetközi vándorlásból adódó többlet 17 350 fő volt.

1. tábla

Fontosabb népmozgalmi események

Népmozgalmi esemény	1990	2010	2011 ⁺	2011 ⁺ /2010 = 100,0
Élveszületés	125 679	90 335	88 050	97,5
Halálozás	145 660	130 456	128 700	98,7
Csecsemőhalálozás	1 863	481	435	90,4
Házasságkötés	66 405	35 520	35 750	100,6
Válás	24 888	23 873	23 200	97,2
Terhességmegszakítás	90 394	40 449	38 400	94,9
Természetes fogyás	-19 981	-40 121	-40 650	101,3
Tényleges fogyás	-1 670	-28 602	-23 300	81,5

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A 2010. évi jelentős visszaesést követően 2011-ben a születések száma újabb 2,5 százalékos csökkenést mutatott, amit az előző évinél 2285-tel kevesebb születésszám magyaráz. A 2011. évi újszülöttek száma először esett 90 ezer alá, és a felét sem érte el az 1970-es évek közepén született nemzedékek létszámának, ezzel újabb mélypontot eredményezett a hazai születési statisztika történetében.

A halálozások 128 700 fős száma 1,3 százalékkal, 1756 elhunytal volt alacsonyabb az előző évinél. Az elmúlt másfél évtizedben tapasztalt, alap-

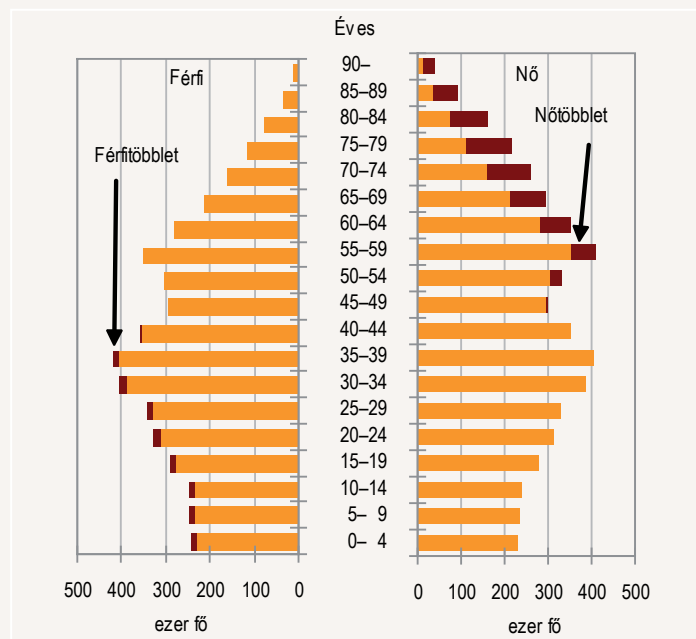
vetően mérséklődő irányzat az utóbbi években megtorpant, és hosszú idő óta folyamatosan meghaladta a 130 ezer főt. 2011-ben – 1974 után először – csökkent e szint alá – a korábbinál jóval kedvezőtlenebb korösszetétel mellett –, ami a halandóság jelentős javulásával párhuzamosan ment végbe. A születésszám csökkenése nagyobb mértékű volt, mint a halálozásoké, ennek következtében a természetes fogyás mértéke kismértékben ugyan, de tovább növekedett, és 2011-ben 40 650 főt tett ki. 2011-ben folytatódott a csecsemőhalálozás javuló irányzata és demográfiai történelmünk folyamán először csökkent öt ezrelék alá: az ezer újszülöttre számított 4,9-es arányszám 0,4 ezrelépponttal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál.

A házassági mozgalom csökkenő irányzata 2011-ben megállt. A házasságkötések száma az ezredfordulót követő években alacsony szinten ingadozott, inkább stagnált, 2006 és 2010 között viszont jelentősen, ötödével visszaesett. A 2011. évi 35 750 házasságkötés az előző évi alacsony számhoz viszonyítva kismértékű 0,6 százalékos emelkedést, azaz 230-cal több házasságkötést jelentett.

A válások évenkénti száma az ezredfordulót követően 24–25 ezer körül ingadozott, az utóbbi három esztendőben viszont 24 ezer alatt maradt. 2011-ben a bíróságok közreműködésével 23 200 válásra került sor, ez mintegy 670-nel, 2,8 százalékkal volt kevesebb az előző évinél, ugyanakkor 6,3 százalékkal maradt el 2005 és 2009 közötti öt év válásainak átlagos számától. A válások abszolút száma az utóbbi néhány évben határozottan csökkenő irányzatot mutat, bár ennek értékelésénél azt is figyelembe kell venni, hogy azok egyre kevesebb házasságkötésre, illetve házasságban élő párra vonatkoznak.

A népesség nem és korcsoport szerinti, 2012. január 1.⁺

1. ábra

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

A születések számának a halálózásoknál nagyobb mértékű csökkenése némileg növelte a népesség természetes fogyásának ütemét. A születések és halálózások negatív egyenlegeként 2011-ben 40 650 fő volt a népesség természetes fogyása, ez 1,3 százalékkal, mintegy 530 fővel volt magasabb a 2010. évinél. A nemzetközi vándorlási hosszabb ideje fennálló pozitív egyenlege csak mérsékelni tudja a természetes fogyásból adódó népességszám-csökkenést. A 2011. évi, 17 350 főnyi nemzetközi vándorlási nyereség 5830-cal, közel 51 százalékkal haladta meg az előző évit. Ez a vándorlási többlet sikerrel ellensúlyozta az előző évinél nagyobb mértékű természetes fogyást, ennek következményeként a 2010. évi 28,6 ezerrel szemben 2011-ben 23,3 ezer fővel csökkent a népesség lélekszáma. A kisebb mértékű tényleges fogyást teljes egészében az egy évvel korábbi meghaladó pozitív vándorlási egyenleg eredményezte.

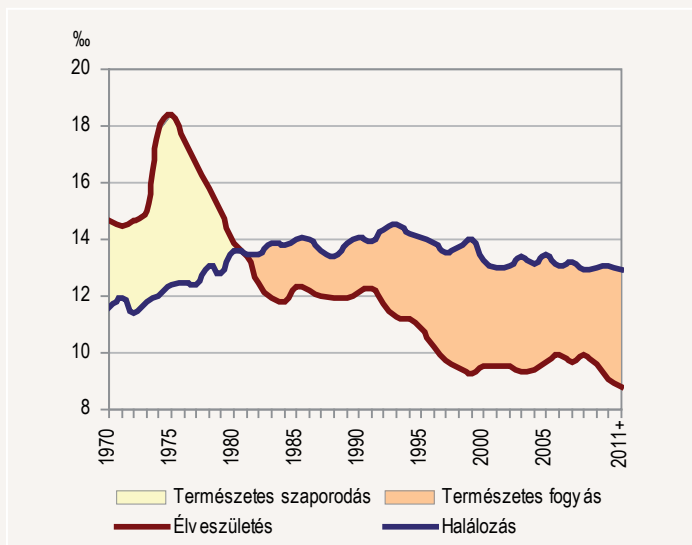
A népesség életkor szerinti összetételében folytatódott a már hosszabb idő óta tapasztalt szerkezeti változások. Felgyorsult a népesség elöregedési folyamata. A 60 éves és idősebb lakosok száma és aránya először 1992-ben haladta meg a 0–14 éves gyermekkorú népességét, 2005-óta viszont már a 65 évesek és ennél idősebbek is többen vannak, mint a gyermekkorúak. 2012. január 1-jén 100 gyermekre közel 117 időskorú, legalább 65 éves lakos jutott.

Természetes és tényleges szaporodás, fogyás

2012. január 1-jén az ország lakosságának lélekszáma a 2001. évi népszámlálás adatainak – a születések, halálózások és a vándorlási egyenleg alapján történő – továbbvezetése szerint 9 962 ezer fő volt. A természetes fogyás három évtizede folyamatos. 2011-ben a születések nagyobb mértékben csökkentek, mint a halálózások, ezért a természetes fogyás üteme némileg gyorsult. A halálózások száma 40 650 fővel haladta meg a születéseket – a két fő népmozgalmi esemény különbözeteként –, ennyivel apadt a lakosság lélekszáma. A népességszám tényleges fogyását azonban fékezte a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege. Az ebből adódó nyereség növekedett az előző évhez képest, ez a szám 2011-ben 17 350 főre becsülhető. Így összességében 23,3 ezerrel kevesebben éltek Magyarországon, mint egy évvel korábban.

2. ábra

A természetes népmozgalmi folyamatok alakulása

+ Előzetes, részben becsült adatok.

A halálózások száma az ország valamennyi régiójában és megyéjében meghaladta a születéseket. Az ebből következő természetes fogyás mértéke azonban különböző. Ezer lakosra vonatkoztatva a természetes fogyás Dél-Alföldön, Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon a legmagasabb, Közép-Magyarországon és Észak-Alföldön a legalacsonyabb. Az egyes

megyéket tekintve az országos átlagnál jelentősen gyorsabb a fogyási folyamat Békés, Nógrád, Vas és Zala megyében az átlagosnál alacsonyabb születési és magasabb halálózási ráták következtében. Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében viszont – főleg az országosnál fiatalabb korösszetételből adódóan – viszonylagosan magas a születési és alacsony a halálózási arány, ebből eredően a legkisebb a természetes fogyás mértéke.

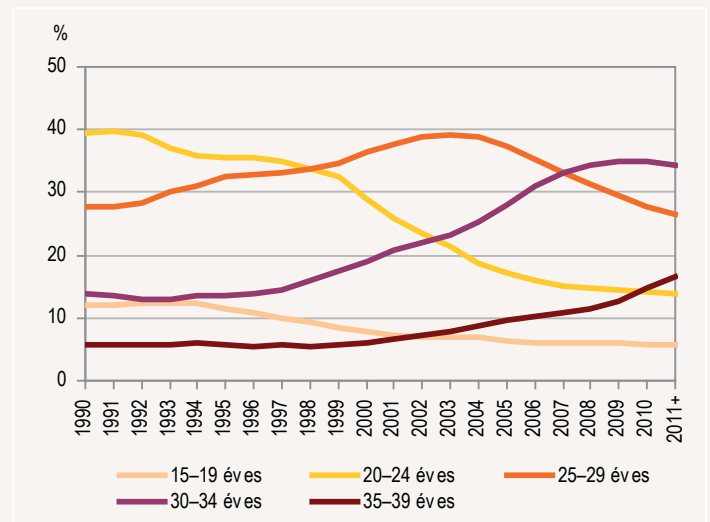
2011-ben az országnak csak három olyan nagyobb területi egysége volt, ahol a belföldi és a nemzetközi vándorlásnak köszönhetően a lakosság lélekszáma ténylegesen gyarapodott, ezek: (a Közép-Magyarországot alkotó) Budapest és Pest megye, valamint Győr-Moson-Sopron megye.

Születés

A születések száma először 1998-ban csökkent százezer alá, majd az ezredfordulót követően ingadozással tartotta, de alapvetően alacsony szinten, 94,6 és 99,9 ezer között mozgott. 2010-ben jelentős visszaesés történt, amikor 6,3 százalékkal, mintegy 6100 újszülöttel kevesebb jött világra, mint az azt megelőző évben, és a születésszám csak kismértékben haladta meg a 90 ezret. 2011-ben mérsékeltebb ütemben, de folytatódott a csökkenő trend, és ennek következményeként a születésszám először esett 90 ezer fő alá. A 2011. évben regisztrált 88 050 újszülött 2,5 százalékkal, 2285 gyermekkel volt kevesebb az előző évinél, és a legalacsonyabb születésszám a hazai népmozgalmi statisztika elmúlt 136 éves történetében. A visszaesés nem volt egyenletes a szülő nők korcsoportjait tekintve. A 35 évesnél fiatalabb nők valamennyi korcsoportjában csökkent a gyermekvállalás gyakorisága, a legnagyobb mértékben – 5,6 százalékkal – a 25–29 évesek körében. A 35–44 éves nők esetében viszont a korábbi trendek folytatásaként kismértékű emelkedés mutatkozott. Ez utóbbi korosztályú nők 2011-ben közel 1500 gyermekkel többet hoztak világra, mint egy évvel korábban, de ez messze nem tudta ellensúlyozni azt a hiányt, amit 35 évesnél fiatalabb nők mintegy 3800 fős születésszám-kiesése okozott.

3. ábra

Egyes női korcsoportok részesedése az összes születésszámból

+ Előzetes, részben becsült adatok.

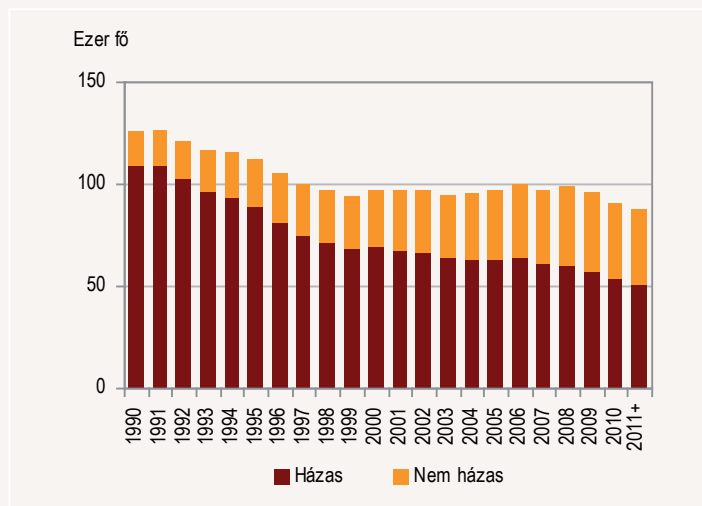
A szülő nők átlagos életkorának további emelkedését jelzi az a jelenség, hogy 2011-ben is a 30–34 éves nők korcsoportjában volt a leggyakoribb a gyermekvállalás, amit 2010-ben tapasztalhattunk először a hazai termékenység vizsgálata során. Az 1990-es évek közepéig a 20–24 évesek, 2009-ig a 25–29 éves nők „uralták” a gyermeket vállalók körét. A szerepváltás nem a fiatal 30-asok növekvő termékenységének köszönhető, hanem a 20-as éveik második felében járó nők jelentős termékenység-

csökkenésének. Két év alatt közel 15 százalékkal csökkent a gyermekvállalásuk, átadva ezzel vezető helyüket a 30–34 éves nőknek, akiknél a visszaesés mértéke csak 4,3 százalékos volt ugyanazon időszak alatt. 2011-ben a 30–34 éves nők az összes születésszám több mint egyharmadát, 34 százalékat adták, ezért termékenységi magatartásuk változása továbbra is fontos szerepet játszik az évenkénti születésszám alakulásában. Ebben a megközelítésben termékenységük 2008 óta észlelt csökkenése kedvezőtlen jelenség.

Az éves születésszám fontos tényezője, hogy mekkora hányaduk származik házas és nem házas párok kapcsolatából. A házasságon kívüli születések aránya folyamatosan emelkedett 2009-ig, majd 2010-ben változatlan maradt 40,8 százalékos aránnyal. 2011-ben újból dinamikus emelkedésnek indult és az eddig mért legmagasabb értékkel 42,3 százalékot tett ki. A növekedés mögött a házasságból származó születések átlagosnál nagyobb mértékű 4,9 százalékos csökkenése áll, miközben a házasságon kívüli születéseké, nemcsak arányában, hanem abszolút számát tekintve is nőtt. A kor szerinti eltérésekben figyelmet érdemel, hogy nem minden korcsoportban csökkent a házasságból született gyermekek száma, hanem csak a 35 év alatti nőknél, miközben a 35–44 éves nők körében a korábban már említett születésszámtöbblet jelentős része (72%) házaságból származott.

4. ábra

Élveszületések az anya családi állapota szerint

+ Előzetes, részben becslült adatok.

A 2011. évi termékenységi szint mellett száz nő az élete folyamán mindössze 124 gyermeket hozna világra, jóval kevesebbet, mint korábban bármikor. Ez további távolodást jelent az egyszerű reprodukció biztosításához átlagosan szükséges 210-es gyermekszámtól. A bruttó reprodukciós együttható értéke kerek 0,600 volt, azaz a 2011. évi termékenységi szint mellett ezer nő az élete folyamán 600 leánygyermeknek adna életet, így a felnövekvő gyermekgenerációk létszáma 40 százalékkal maradna el a szülői nemzedékek létszámától. Ez olyan mértékű reprodukciós deficitet jelent, ahonnan már egyre kilátástalanabb a negatív folyamatok visszafordítása.

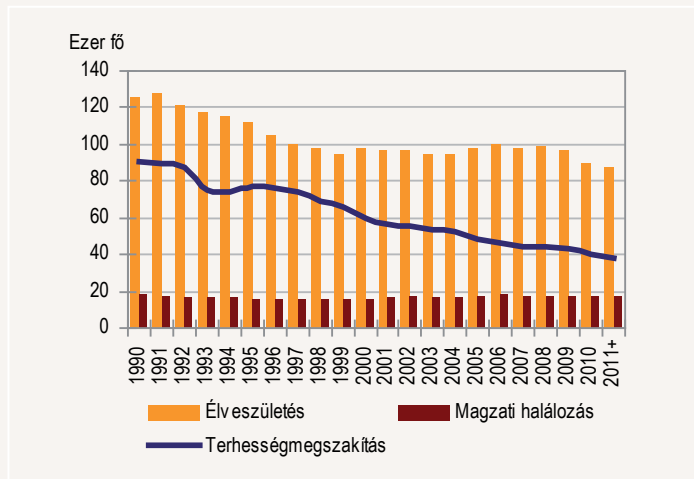
Terhességmegszakítás

A terhességmegszakítások gyakoriságának csökkenő irányzata a 2008. évi megtorpanást követően az elmúlt három évben tovább folytatódott. A születésszám csökkenésével együtt alacsonyabb lett a művi vetélések száma is. A 2011. évi 38 400 beavatkozás csaknem 2050-nel, azaz 5,1 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. A csökkenő irányzat a tizenéveseket kivéve a nők valamennyi korcsoportjában megfigyelhető. A legjelentő-

sebb mértékű, mintegy 6-7 százalékos csökkenés a 25–34 éves nők körében volt, míg a legkisebb változás – alig 1,1 százalékos csökkenés – a 35–39 éveseknél. Figyelemreméltó, hogy a 20 év alatti nők művi vetélései nem csökkentek, sőt enyhén emelkedtek 2011-ben az előző évhez képest. Mivel az abortuszok száma nagyobb mértékben csökkent, mint a születéseké, 2011-ben ezer élveszületésre 436 terhességmegszakítás jutott, 12-vel kevesebb, mint egy évvel korábban.

5. ábra

A szülészeti események alakulása

+ Előzetes, részben becslült adatok.

Házasságkötés

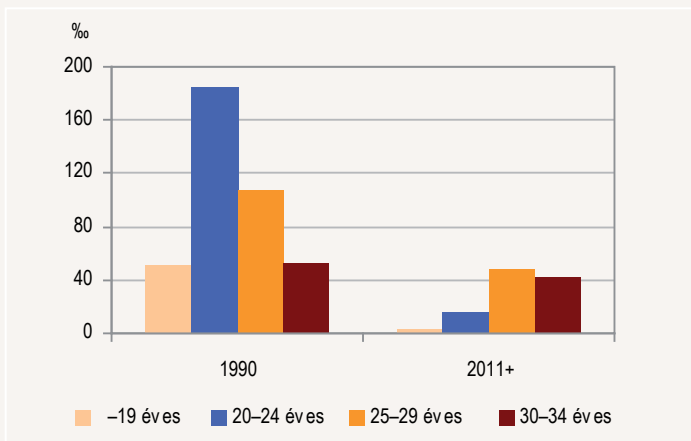
A házassági mozgalom hosszú idő óta csökkenő irányzatot mutat. Az ezredfordulót követő években megkötött 44–46 ezer házasság az 1970-es évekre jellemző évi 90–100 ezer közötti házasságkötésnek már a felét sem érte el. Különösen feltűnő a visszaesés mértéke, ha figyelembe vesszük, hogy az 1970-es években a Ratkó-korszakban született nemzedékek tagjai kötöttek nagy számban házasságot, az ezredforduló éveitől pedig az ő gyermekeik ugyancsak nagy létszámú korosztályai léptek házassági korba. Ennek ellenére a házasságkötések száma tovább csökkent, és 2010-ben az egyik legalacsonyabb értéket mutatta a népmozgalmi statisztika történetében. Erről a mélypontról történt egy kismértékű elmozdulás 2011-ben, amikor a 35 750 házasságkötés 0,6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet, ami 230-cal több pár hivatalos egybekeléséből adódik. Jelentősen megváltozott a házasságra lépő párok életkor szerinti összetétele. Tizenéveseket csak elvétve találni a házasulók között, de erősen visszaesett a 20-as éveikben járó fiatalok körében is a házasságkötések gyakorisága. 2011-ben csak az „érettebb korú” 35–49 éves felnőtt férfiak és nők házasságkötései szaporodtak érdemben az előző évhez képest. Mindemellett a nőknél a 20-as éveik második felében, a férfiaknál a 30-as éveik elején a leggyakoribb a házasságkötés. A fiatalon elmaradt házasságokat egyre kevésbé tudják ellensúlyozni a 30-asok és 40-esek gyakoribb házasságkötései. E jelenség mögött nemcsak a halasztó-halogató magatartás, hanem a házasságon alapuló párok kapcsolatával szembeni tartózkodás és a kisebb elkötelezettséggel járó élettársi kapcsolatok térhódítása húzóerő lehet.

2009. július 1-től a családi állapot új kategóriával, a bejegyzett élettársi kapcsolattal bővült.¹ A 2009. év második felében 67 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 2010-ben pedig 80 ilyen párokot anyakönyveztek. 2011-ben az újonnan bejegyzett élettársi kapcsolatok száma csaknem a felére 45-re csökkent. Ezek közül 24 férfi és 21 női pár volt, az esetek 40 százalékánál budapesti lakosok. A férfiak átlagosan 37,7 évesen, a nők 34,2 évesen kezdeményezték a hivatalos eljárást. A férfitársnemek között átlagosan 6,4 év, a nőknél 6,0 év volt a korkülönbség.

¹ 2009. július 1-jén lépett hatályba a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény, amely szabályozza az azonos nemű személyek közötti kapcsolat létesítését, megszűnését.

Ezer megfelelő korú nem házas nőre jutó házasságkötés

6. ábra

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

Válás

A 2011-ben bíróság által kimondott 23 200 válás számszerűen mintegy 670-nel volt kevesebb az előző évinél, ugyanakkor csaknem 2000-rel, (7,8 százalékkal) maradt el a három évvel korábbi szinttől. Az elmúlt évtizedben magas szinten stagnáló – és 2004 óta emelkedő számú – válásokhoz képest az utóbbi évek határozott csökkenése figyelemre méltó jelenség. A csökkenő számú válás azonban nem feltétlenül jelenti a párok kapcsolatának növekvő stabilitását, mivel a házasságkötések száma, illetve a házasságban élők aránya is jelentősen visszaesett. Az elvált nők korösszetételét tekintve lassú eltolódás figyelhető meg az idősebb korosztályok felé. Bár továbbra is a 20–34 évesek körében a leggyakoribb a válás, dinamikáját tekintve az elmúlt tíz évben a 35 év feletti nőknél emelkedett leginkább a válások gyakorisága. Az elváltak magasabb életkora minden bizonnyal összefügg a házassulók átlagos életkorának emelkedésével, de utalás egyben arra is, hogy a hosszabb ideje fennálló házasságok veszélyeztetettsége is növekszik.

Változatlanul jóval több házasság szűnik meg válás és özvegyülés miatt, mint amennyi új létrejön házasságkötés által. Az előbbiek száma 2011-ben 69 600, az utóbbiaké csak 35 750 volt. Ez azt jelenti, hogy 100 házasságkötésre csaknem kétszer annyi, közel 195 házasságmegszűnés jutott. 1990-ben a mutató értéke 135 volt, az 1970-es években pedig a házasságok mérlege még pozitívnak mutatkozott, vagyis több házasságkötés történt, mint amennyi válás és özvegyülés által megszűnt.

2. tábla

Házasságkötés és -megszűnés

Megnevezés	1990	2000	2010	2011+
Házasságkötés	66 405	48 110	35 520	35 750
Megszűnt házasság	89 817	79 685	71 081	69 600
halál következtében	64 929	55 698	47 208	46 400
válás következtében	24 888	23 987	23 873	23 200

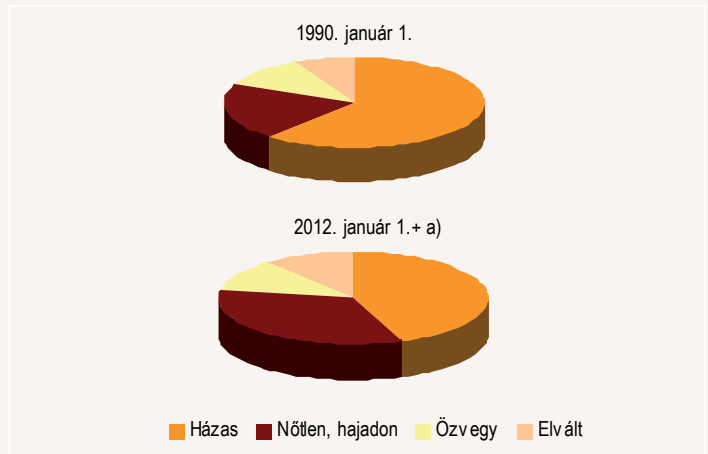
+ Előzetes, részben becscsült adatok.

A házasságok tartósan negatív mérlege jelentősen módosította a népesség családi állapot szerinti összetételét. 1990 óta a házas népesség részaránya számottevően – 61,2-ről 44,3 százalékra – csökkent, ezzel párhuzamosan 20,3-ról 33,5 százalékra emelkedett a nőtlenek, illetve hajadonok és 7,4-ről 11,1 százalékra nőtt az elváltak aránya. Az özvegy népesség hányada viszont érdemben nem változott, és 11–12 százalék között ingadozott az elmúlt húsz évben. A 15 éves és idősebb népesség körében 2004-ben szűnt meg először a házasságban élők dominanciája, azóta a nem házas népesség túlsúlya egyre nyilvánvalóbbá vált. Jelentősek a különbségek a férfiak és nők körében: arányukat tekintve mindkét nemnél a házasok és a nőtlenek, illetve hajadonok vannak a legtöbben, a nők körében viszont

csaknem ötször magasabb az özvegyek és mintegy 1,3-szeres az elváltak aránya, mint az „erősebb” nemnél. A különbségek főleg a férfiak és nők eltérő számából és korösszetételéből, valamint a házassági és újraházassági szokásaik és lehetőségeik nemenkénti eltéréseiből adódnak.

7. ábra

A 15 éves és idősebb népesség családi állapotja szerint

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

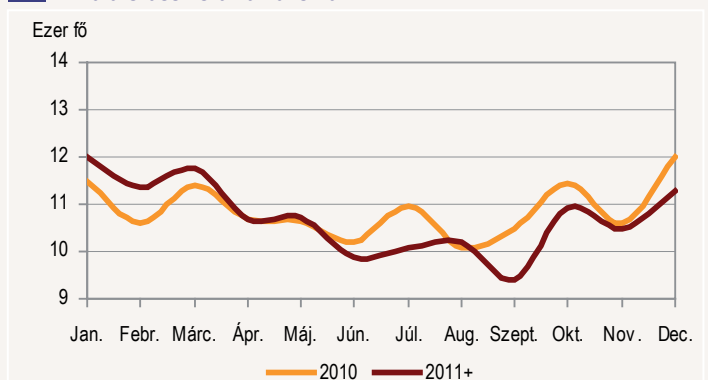
a) A 2009. július 1. előtti családi állapot kategóriák szerint.

Halálozás

A halálozások száma az 1990-es évek elejétől ingadozásokkal tarkított, de alapvetően ereszkedő trendet követ. Az 1993. évi 150 ezret meghaladó halálozást hosszú évtizedek óta a legmagasabb volt. Innen indult a csökkenés, gyakran megszakítva egy-egy emelkedést vagy stagnálást hozó évvel. A 2011. év ilyen megközelítésben fordulatot jelentett, mivel hosszú idő óta először szorult a halálozások száma 130 ezer alá. A 128 700 fős elhalálozás 1974 óta a legalacsonyabbnak számít, miközben a népesség az elmúlt három és fél évtizedben jelentősen előregedett. Ez azt jelenti, hogy 2011-ben a halandóság javulása sikerrel ellensúlyozta a népesség öregedéséből eredő és a halálozások számát automatikusan növelő hatást. A halálozások száma az év során egyenetlenül alakult, az év első három hónapjában emelkedett, ezt követően viszont kisebb ingadozásokkal tarkítva, de alapvetően javuló irányzatot mutatott. Január és március között 1640-nel (4,9%-kal) többen, az április és december közötti kilenc hónapban viszont 3396-tal (3,5%-kal) kevesebben hunytak el, mint az előző év azonos időszakában. Ennek eredményeként a halálozások száma összességében 1,3 százalékkal mérséklődött, ami a 2010. évhez viszonyítva 1756-tal kevesebb halálozást adódott. A 2011. év szerencsésnek mondható abból a szempontból is, hogy a halálozások havonkénti ingadozásában nem játszott meghatározó szerepet a periodikusan visszatérő influenzajárványok szezonális hatása.

8. ábra

A halálozások száma havonta

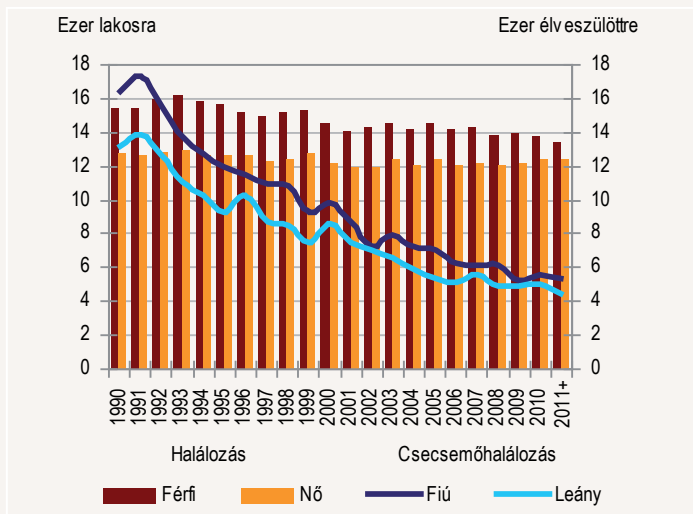
+ Előzetes, részben becscsült adatok.

2011-ben ezer lakosra 12,9 halálozás jutott; nemenként differenciálva: a férfiaknál 13,5, a nőknél 12,4. Az előző évhez viszonyítva a férfiaknál 0,2 ezrelékponttal csökkent, a nőkre nézve változatlan maradt a mutató értéke. A halálozások életkor szerinti alakulásában figyelmet érdemelnek a nemenkénti különbségek. A férfiaknál valamennyi életkorban javult vagy változatlan maradt a mortalitás, a leglátványosabb javulás 15–20 százalék közötti csökkenés a 35–44 éves, középkorú férfiaknál történt. A nőknél viszont nem ennyire egyértelmű a kép; feltűnő a 15 év alatti leánygyermek mortalitásának csaknem 22 százalékos emelkedése, de itt meg kell jegyezni, hogy az alacsony esetszámok miatt ebben a korcsoportban egy-egy váratlan baleset vagy tragédia jelentősen módosíthatja a halálozás évenkénti szintjét. Mindenesetre 2011-ben ez volt az egyetlen korosztály, ahol a leányok mortalitása meghaladta a hasonló életkorú fiúkét. A fiatal 15–29 éves nőknél 1 százalékkal, a 40–44 éveseknél 5,5 százalékkal emelkedett a halandóság, de 1–3 százalék közötti növekedés volt az idősebb korú, 60–69 éves nők körében is. A 70 éves és idősebbeknél viszont mindkét nem esetében és valamennyi korcsoportban javult a mortalitás 2011-ben.

A csecsemőhalandóság területén ugyancsak fordulópontról beszélhetünk, mivel demográfiai történelmünk során először került az egy éven aluli újszülöttek mortalitása 5 ezrelék alá. Mindkét nemnél javulás történt, de a lányoknál jóval nagyobb mértékben (12%), mint a fiúknál (3,2%). 2011-ben tízezer újszülött fiúgyermek közül 54, a leánygyermekek közül 45 hunyt el 1 éves kora előtt. A csecsemőhalandóság mindkét nemre számított értéke 4,9 ezrelék volt, ami 0,4 ezrelékponttal volt alacsonyabb az előző évinél.

9. ábra

Halálzási és csecsemőhalálzási arány nemek szerint

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

2011-ben a halálozások összes száma több mint 1700 fővel csökkent. A halandóság korábban jelzett nemek szerinti eltérő alakulása következtében a csökkenés túlnyomó többségében (76%-ban) a férfiak körében következett be. Az elhunyt férfiak száma közel 1340 fővel, míg a nők 420 fővel lett kevesebb az előző évhez viszonyítva. Családi állapot szerint mindkét nem esetében csak az elvált elhunytak száma nőtt, a többi családi állapotúé mérséklődött.

A várható élettartam nemek szerinti különbsége okozza azt a jelenséget, hogy az elhunyt férfiak többsége (53 százaléka) házasságban élt halála előtt, az elhunyt nők között viszont az özvegy családi állapotúak részaránya volt a meghatározó a több mint 63 százalékkal.

Belföldi vándorlás

A belföldi vándorlás iránya és mértéke lényegesen módosíthatja egy adott terület népességének a születések és halálozások által meghatározott lélekszámát. 2011-ben az állandó vándorlások száma tovább csökkent,

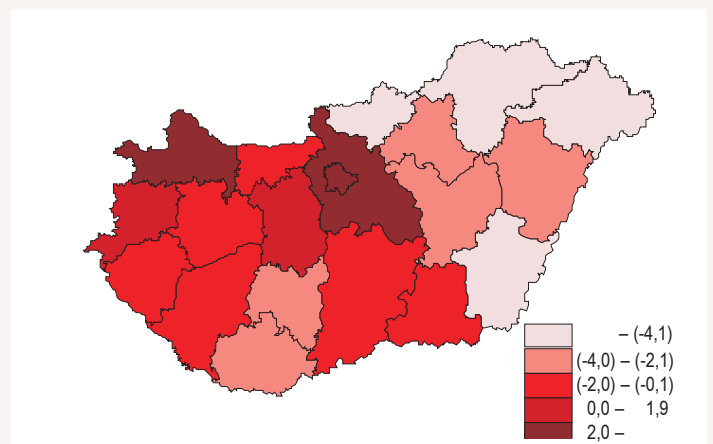
folytatva az elmúlt évek tendenciáját. A változás nagysága ugyanakkor kevésbé volt jelentős. Közel 201 ezren változtattak állandó lakóhelyet, amely kevesebb, mint 1 százalékos csökkenést jelent az előző évhez képest. Az ideiglenes vándorlások számában azonban számottevő, közel 50 százalékos emelkedés figyelhető meg, ami 2011-ben 260 ezer eset volt. A szignifikáns változás elsősorban adminisztratív okokkal magyarázható. Az ideiglenes vándorlások számába az 1992. évi LXVI. törvény szerint azok is beleértendők, akik bizonyos időtartam után nem hosszabbítják meg tartózkodási helyük bejelentését, és emiatt azt automatikusan törlik. Ez az időtartam 2006-tól kettőről öt évre módosult, így 2011-ben jelentkezett először az öt évvel ezelőtt létesített tartózkodási helyeknek a megújítás hiányában történő automatikus megszüntetése.

A településtípusok közötti mobilitásban az állandó vándorlások tekintetében nincs jelentős változás az előző évhez képest. Budapest esetében továbbra is pozitív, több mint 2000 fős vándorlási többlet figyelhető meg, de az elmúlt évek emelkedő tendenciája megtorpant. A többi városnál 2000 fős elvándorlás tapasztalható, hasonlóan 2010-hez, míg a községek-nél minimális (50 fő) negatív egyenleg jelentkezett. Az ideiglenes vándorlásoknál valószínűleg a fentebb említett jogszabályi hatás miatt megfordultak az elmúlt évek folyamatai. A korábbi növekvő tendenciával ellentétben Budapesten 2010-hez képest több mint 7000 fővel kevesebb, de még mindig pozitív a vándorlási egyenleg (5300 fő). A többi városnál szintén hasonló nagyságrendű csökkenés volt tapasztalható, és ezzel a vándorlási különbség negatívba fordult. A községek esetében pedig a jelentős, 14,4 ezerrel javuló vándorlási egyenleg ellenére is több mint 2000 fős elvándorlás volt megfigyelhető. A főváros teljes vándorlási mérlege 2010-hez képest felére esett vissza, a lakosság létszámát több mint 7 ezer fővel növelve. A többi város esetében a teljes vándorlási egyenleg negatívba fordult, míg a községekben jelentősen, több mint 14 000 fővel mérséklődött az elvándorlás.

Területi összehasonlításban 2010-hez hasonlóan továbbra is pozitív volt Közép-Magyarország (14 300 fő) és Nyugat-Dunántúl (2900 fő) belföldi vándorlási egyenlege, de mellettük Közép-Dunántúl is minimális (100 fő) pozitív különbözettel zárt. A megyék közül a legvonzóbb lakóhely 2011-ben is Pest és Győr-Moson-Sopron volt, tavalyhoz képest ugyanakkor Csongrádban több mint 150 fős csökkenés és negatív egyenleg jelentkezett. A régiók közül a leggyengébb népességmegtartó erejű Észak-Alföld és Észak-Magyarország volt, ezekben a régiókban 6350, illetve 6150 fővel csökkent a népességszám a belföldi vándorlásból eredően. A megyék közül Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Békés és Nógrád megyéből vándoroltak el a legtöbben. Győr-Moson-Sopron és Pest megye mellett csak Vas és Fejér megyében volt pozitív belföldi vándorlási egyenleg, tehát a Dunától keletre eső területekre továbbra is az elvándorlás jellemző.

10. ábra

Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, 2011+

+ Előzetes, részben becscsült adatok.

Nemzetközi vándorlás

A nemzetközi vándorlás tovább módosítja, illetve árnyalja a fentebb vázolt képet, mivel az egyes területeken enyhíteni tudja a természetes fogyásból és a belföldi elvándorlásból adódó veszteségeket. 2011-ben az ország összes megyéjében pozitív volt a nemzetközi vándorlás egyenlege és kiemelkedő szerep jut Közép-Magyarországnak, ahol a külföldi bevándorlók jelentős hányada él. Emellett Észak-Alföld számít még a letelepedés szempontjából vonzó területnek, míg legkevésbé Észak-Magyarországra érkeztek.

A Magyarországon érvényes engedéllyel rendelkező, huzamosan itt tartózkodó külföldiek száma 2012. január 1-jén 211 700 fő volt, 2,3 százalékkal haladva meg az egy évvel korábbit. A külföldi állampolgárok jelenleg az ország népességének 2,1 százalékát teszik ki. Túlnyomó többségük Európából, ezen belül Romániából, Ukrajnából, Szerbiából és Németországból érkezett. A külföldiek 40,8 százaléka Budapesten, 37,9 százaléka a fővároson kívüli városokban, 21,3 százaléka pedig községekben él. A bevándorlók korösszetétele fiatalabb, mint a honos népességé. Mindkét nem esetében a 20–39 éves korosztály létszáma a meghatározó, aránya több mint 43 százalék volt a Magyarországon tartózkodó külföldiek körében.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

gabriella.geczy@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6558

ferenc.kamaras@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6565

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu